

Univers Pedagogic

44 (974),
4 decembrie 2025

Săptămânalul pedagogilor din toată țara!

pro

REFORME ÎN EDUCAȚIE

MEC ÎNȚIAZĂ MODIFICĂRI LA CODUL EDUCAȚIEI

Ministerul Educației și Cercetării (MEC) a anunțat inițierea unor modificări la Codul Educației. Schimbările vizează asigurarea unor programe de studiere a limbii române pentru copiii din diasporă, incluziunea copiilor cu dizabilități severe, evaluarea elevilor din clasa a IV-a, consolidarea rețelei școlare, măsuri de susținere a tinerilor specialiști în educație, precum și anumite schimbări la nivelul instituțiilor de învățământ superior. Cele mai importante propuneri au fost prezentate de ministrul Dan Perciun, în data de 2 decembrie curent, în cadrul unei conferințe de presă.

„Reformele sunt fundamentate pe analize demografice, date statistice recente și evaluări ale

eficienței politicilor educaționale. Avem nevoie să actualizăm Codul Educației pentru a constitui un sistem modern, echitabil și orientat spre calitate, capabil să răspundă așteptărilor copiilor, cadrelor didactice și părinților”, a spus Dan Perciun.

Programe de integrare lingvistică pentru copiii reveniți din diasporă

Una dintre schimbările esențiale se referă la organizarea programelor de studiere a limbii române pentru copiii reveniți din diasporă și pentru copiii cetățenilor străini aflați în Republica Moldova. Această prevedere lipsea complet din legislație, deși numărul copiilor care revin de

peste hotare împreună cu părinții este în creștere. În absența unei baze legale clare, școlile nu pot implementa programe de integrare lingvistică, iar finanțarea acestora rămâne dificilă.

„Noile programe ar urma să susțină învățarea limbii române, adaptarea copiilor la școlile din țara noastră și integrarea lor educațională”, a specificat ministrul.

Organizarea grupelor de suport în instituțiile de învățământ general pentru copiii cu dizabilități

Reforma prevede și crearea unor grupe de suport în instituțiile de învățământ general pentru copiii cu dizabilități severe. Potrivit datelor Companiei Naționale pentru Asigurări Sociale, la 1 ianuarie 2024, în Republica Moldova erau înregistrați 11,4 mii de copii cu dizabilități. Grupele de suport vor fi organizate în regim pilot, începând cu luna februarie 2026. Acestea vor fi constituite pentru un număr de cel mult 6 copii cu dizabilități intelectuale severe care vor beneficia de sprijinul a două cadre didactice.

(Continuare în pag. 3)

PROFESORI IMPLICATI ÎNTR-UN EXERCIȚIU NAȚIONAL DE ÎMBUNĂTĂȚIRE A EVALUĂRII EXAMENELOR DIN 2026

Pentru prima dată în sistemul educațional al Republicii Moldova, aproximativ o mie de cadre didactice din toate raioanele și municipiile țării au participat la un exercițiu amplu menit să contribuie la perfecționarea instrumentelor de evaluare utilizate în cadrul examenelor naționale din sesiunea 2026. Participarea profesorilor a fost benevolă, fiecare parcurgând un test național – fie de la treapta gimnazială, fie de la bacalaureat – și verificând ulterior trei lucrări cu rezolvări diferite.

Activitatea s-a desfășurat pentru cinci discipline la nivel de gimnaziu: Limba și literatura română, Limba și literatura română pentru alolingvi, Limba și literatura rusă, Matematica, Istoria românilor și universală. Pentru bacalaureat, exercițiul a

vizat șase discipline: Limba și literatura română, Limba și literatura română pentru alolingvi, Limba și literatura rusă, Matematica, Istoria românilor și universală, Limba engleză și Limba franceză.

În perioada decembrie-februarie, vor fi organizate sesiuni de formare și certificare destinate cadrelor didactice participante. Profesorii care vor finaliza cu succes aceste programe, vor obține certificarea de „Evaluator național”.

Reamintim că inițiativa face parte din procesul de pregătire pentru sesiunea de examene din 2026 și urmărește consolidarea, dezvoltarea și modernizarea modului de evaluare, în cadrul examenelor naționale de absolvire.

UPSC A INAUGURAT CENTRUL NAȚIONAL DE EDUCAȚIE MULTILINGVĂ

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, în parteneriat cu CMI – Fundația pentru Pace Martti Ahtisaari și cu sprijinul Suediei, a lansat, pe 26 noiembrie curent, Centrul Național de Educație Multilingvă – o platformă de formare, cercetare și inovare. Noua structură este menită să sprijine implementarea conceptului de acțiuni privind implementarea educației multilingve în școlile alolingve pentru perioada 2025–2030.

Evenimentul de inaugurare a reunit peste 100 de reprezentanți ai instituțiilor publice centrale, mediului academic, organizațiilor internaționale și societății civile, alături de profesori, directori de școli și studenți. Lansarea Centrului este un pas important pentru R. Moldova în sensul consolidării unui sistem educațional modern, promo-

vând educația multilingvă drept model de incluziune, respect pentru diversitate și dezvoltarea personală a fiecărui elev.

„Lansarea Centrului Național de Educație Multilingvă marchează un moment definitoriu pentru modernizarea sistemului educațional din Republica Moldova. Instituția reprezintă tranziția de la viziune la acțiune, de la angajamente strategice la mecanisme concrete pentru implementarea educației multilingve la nivel național. În ul-

mii ani, Ministerul a promovat consecvent dezvoltarea unui cadru coerent pentru aplicarea educației multilingve”, a declarat Valentina Olaru, secretar de stat în cadrul Ministerului Educației și Cercetării.

La rândul său, Alexandra Barbăneagră, rectorul Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”, a menționat că „Suntem încântați să anunțăm lansarea primului Centrul Național de Educație Multilingvă din țară.

(Continuare în pag. 2)

Start Campaniei de abonare, pentru anul 2026!

Dragi cititori,

Vă invităm să fiți alături de săptămânalul nostru și în anul 2026! Abonându-vă la *Univers Pedagogic pro*, veți beneficia cu fiecare ediție de: cele mai relevante informații din lumea educației, interviuri, reflecții și diverse materiale de analiză, utile pentru elevi, studenți, cadre didactice, manageri, alți specialiști și persoane interesate de tot ce ține de tărâmul fascinant al didacticii și instruirii.

Abonarea se face la sediile Oficiilor Î.S. „Poșta Moldovei”.

Fiți parte din comunitatea noastră și așa vă veți conecta la subiecte stringente, dar și teme inedite ce contează pentru educație!

40 de școli din R. Moldova au beneficiat de echipamente IT moderne din România

Patrzeci de școli din Republica Moldova vor fi dotate cu laptopuri, table interactive, imprimante și computere performante, echipamente oferite de Departamentul pentru Relația cu Republica Moldova (DRRM) din România. Donația face parte din proiectul „Digitalizarea în educație”, finanțat de Guvernul României, inițiativă orientată spre modernizarea procesului educațional.

La evenimentul de transmitere a echipamentelor a participat Ludmila Pavlov, secretar general adjunct la Ministerul Educației și Cercetării (MEC), care a

evidențiat că sprijinul României contribuie semnificativ la accelerarea transformării digitale în școlile din Republica Moldova. Noile dotări sunt considerate un pas important pentru crearea unui mediu de învățare modern și adaptat cerințelor actuale.

Colaborarea dintre MEC și DRRM a generat, în ultimii ani, mai multe proiecte educaționale comune, precum premiile olimpice la Limba și Literatură română și Istorie, distribuirea de rechizite și cărți, prin programul „Cutia Școlarului”, extinderea accesului la resurse digitale, prin platforma *citește.ro*, dar și parteneriate cu universități din România și Republica Moldova.

UPSC a desemnat Studentul Anului 2025, la „Gala Performanțelor”

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău a desfășurat, pe 27 noiembrie, „Gala Performanțelor 2025: Studentul Anului”, eveniment dedicat recunoașterii rezultatelor academice și implicării active a studenților în viața universitară. Evenimentul s-a desfășurat în incinta CNIDE „Clasa Viitorului”.

Deschiderea oficială a galei a fost marcată de discursul rectorului Alexandra Barbăneagră, care a subliniat legătura dintre performanța individuală și tradiția instituțională a universității. Excelența academică a fost prezentată nu doar ca un succes personal, ci și ca un model pentru întreaga comunitate studențească, evidențiindu-se importanța transformării muncii și dedicării în obiceiuri constante de performanță.

Premiile performanței 2025

Festivitatea a atins punctul culminant odată cu decernarea premiilor pentru competiția Performanțelor 2025, la care s-au înscris 44 de studenți remarcabili. Patru tineri s-au învrednicit de *mențiuni* pentru perseverență și rezultate meritorii: Ion Paniș (Facultatea Geografie), Cătălina Tricolici (Facultatea Științe ale Educației), Mădălina Hrițcu și Ionela Constantinescu (Facultatea Filologie și Istorie). *Diplome de gradul III* și certificate valorice de 2000 de lei au fost oferite următorilor studenți: Stela Croitor (FȘE), Valeria Jidraș (FFI), Dorina Guțu (FȘE), Adriana Ghicov (FȘE) și Valentina Purcel (FBC). *Diplome de gradul II* și certificate valori-

ce de 3000 de lei au fost acordate studenților Carmen-Emilia Pinzaru (FPPS), Arina Brigalda (FMTI) și Iana Cerneavscăia (FBC). Au intrat în posesia unor *Diplome de gradul I* și certificate valorice de 4000 de lei studentele Augustina Bivol și Mihaela Simion (FȘE).

Alina Ciorchin – deținătoarea trofeului principal

Titlul suprem de *Studentul Anului 2025* și *Diploma de Excelență* au fost acordate Alinei Ciorchin (Facultatea Psihologie și Psihopedagogie Specială), recu-

noscându-i-se performanțele academice remarcabile, implicarea constantă și contribuția la promovarea valorilor universitare; trofeul și premiul de 5000 de lei au fost oferite de rectorul UPSC. Fiecare dintre studenții premiați a beneficiat, pe lângă trofee, de distincții, certificate valorice și cadouri oferite de partenerii Galei: StarNet, Teatrul Național „Eugene Ionesco”, Nala Cosmetics Naturale și Flori de Paradis.

Atmosfera de sărbătoare a fost întreținută de momente artistice deosebite, cu dansuri ale formației *Flagrant* și ale Ansamblului *Ciuleandra*, precum și cu prestații muzicale susținute de Patricia Răileanu și Sorina-Mihaela Samoțchii. În același timp, comunitatea universitară i-a adus un omagiu rectorului Alexandra Barbăneagră, sărbătorindu-i obținerea unui nou mandat și apreciind-o ca „omul care aduce pacea” și care „inspiră excelență”. Seara s-a încheiat într-o notă festivă, cu momentul muzical al invitatului special, Pasha Parfeni, urmat de degustarea simbolică a „Tortului Performanței” și un party studențesc plin de voie bună.

UPSC A INAUGURAT CENTRUL NAȚIONAL DE EDUCAȚIE MULTILINGVĂ

(Continuare din pag. 1)

Considerăm acest proiect un moment de referință nu doar pentru instituțiile educaționale, ci și pentru întregul sistem de învățământ din Republica Moldova, reprezentând un pas important în direcția unui proces educațional incluziv, modern și orientat spre viitor. Țara noastră dispune de un potențial imens în acest sens, iar diversitatea culturală și lingvistică a societății noastre constituie o oportunitate unică de a transforma multilingvismul într-o resursă strategică pentru educație, mobilitate și cooperare atât la nivel național, cât și internațional.

Misiunea de bază a Centrului este promovarea unei educații multilingve, consolidarea capacității naționale de cercetare, formare și schimb de bune practici. De asemenea, se va urmări împuternicirea cadrelor didactice, studenților și experților să devină promotori ai educației multilingve.

„Instituirea Centrului Național de Educație Multilingvă reprezintă un pas important pentru sprijinirea educației multilingve din Republica Moldova, consolidând atât instituțiile educaționale, cât și societatea în ansamblu. Colaborarea dintre Ministerul Educației

și Cercetării, CMI și Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” constituie un model de cooperare interinstituțională, care va aduce beneficii cadrelor didactice, elevilor și comunităților din întreaga țară. Suedia este mândră să susțină asemenea inițiative, care promovează dialogul, cooperarea și șansele egale pentru toți cei care învață, indiferent de limbă sau origine”, a remarcat Petra Larke, Ambasadoarea Suediei la Chișinău.

În continuare, Natalia Djandjgava, Manager de țară, CMI, a subliniat că „Lansarea Centrului Național de Educație Multilingvă vine ca răspuns la o nevoie clară de instituționalizare și profesionalizare a educației multilingve. Pentru

CMI, educația multilingvă nu este doar o politică educațională, este și un instrument de construire a încrederii, stimulare a dialogului și de consolidare a coeziunii sociale între comunități”.

Profesorii și viitorii pedagogi vor avea acces la formări, mentorat și resurse pedagogice moderne, iar instituțiile de învățământ vor beneficia de suport metodologic pentru adaptarea programelor la standarde europene. De asemenea, Centrul va stimula colaborarea cu societatea civilă și comunitățile locale în proiecte de educație interculturală și coeziune socială. „Este o adevărată bucurie că participăm la inaugurarea unui astfel de centru. Acesta este cu adevă-

rat necesar tuturor instituțiilor de învățământ care participă sau intenționează să participe la acest program de implementare a educației multilingve, pentru a avea acces la sprijin metodologic și a face schimb de experiență valoros pentru cadrele didactice”, a spus Polina Pinte, directorul Liceului Teoretic „Nicolai Tretiakov” din Comrat.

În cadrul evenimentului a fost semnat Memorandumul de Înțelegere între Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău și CMI - Fundația pentru Pace Martti Ahtisaari, prin care instituțiile își consolidează cooperarea în domeniul formării și cer-

cetării dedicate educației multilingve. Această inițiativă contribuie la dezvoltarea unei educații deschise, moderne și incluzive, care reflectă diversitatea culturală și lingvistică a Republicii Moldova.

Deschiderea Centrului a fost posibilă grație suportului Suediei în cadrul activităților proiectului „Gagauzia Dialogue” implementat de CMI. Proiectul își propune să contribuie la stabilirea unui dialog constructiv și sustenabil între autoritățile naționale și locale, prin consolidarea instituțiilor și a capacităților, reunind experți, reprezentanți ai mediului academic și părți interesate.

MEC ÎNȚIAZĂ MODIFICĂRI LA CODUL EDUCAȚIEI

(Continuare din pag. 1)

Organizarea acestui serviciu va permite includerea pleneră a acestor copii într-un proces educațional aliniat competențelor lor. Aceștia vor continua să facă parte din clasele în care sunt înscriși, participând alături de întreaga comunitate școlară la unele lecții și activități extracurriculare. Eligibilitatea pentru includerea în grupele de suport va fi strict monitorizată, inclusiv cu participarea reprezentanților MEC.

„În forma actuală, Codul Educației nu reglementează explicit organizarea grupelor cu suport specializat în învățământul general, ceea ce limitează capacitatea instituțiilor școlare de a răspunde adecvat nevoilor complexe ale copiilor cu dizabilități severe sau asociate”, a menționat Dan Perciun.

Clase de suport în școlile auxiliare

O altă modificare la Cod prevede crearea unor clase de suport pentru copiii din școlile auxiliare. Prevederea asigură că elevii își vor putea continua studiile încă trei ani după absolvirea clasei a IX-a, în învățământul special. În regim pilot, MEC a oferit deja această posibilitate în 2025 absolvenților școlilor speciale din Chișinău, fapt ce urmează să fie consemnat și în Cod.

Revenirea la note în clasa a IV-a

Modificările propuse de MEC creează posibilitatea pentru reintroducerea, începând cu 1 septembrie 2026, a notelor în clasa a IV-a la disciplinele de examen - limba română și matematică. Pe parcursul ultimilor zece ani, în clasele primare învățătorii au utilizat un sistem de descriptori: „foarte bine”, „bine” etc.).

În acest an, MEC pilotează revenirea la note în clasa a IV-a în mai multe școli înscrise voluntar pentru a participa la acest proces. Un studiu, realizat anul trecut în 268 de școli, arată că trecerea bruscă către sistemul de notare din gimnaziu creează stres și dificultăți de adaptare pentru elevi. Introducerea treptată a notelor are rolul de a pregăti copiii pentru această tranziție. Odată operate modificările la Cod și pornind de la rezultatele pilotării, MEC urmează să decidă asupra revenirii la note pentru toate școlile din țară, începând cu septembrie 2026.

Reglementarea profesiei de antrenor principal și antrenor superior

Actualul Cod nu include noțiuni utilizate deja în legislația salarizării și în Legea sportu-

lui. Această omisiune creează dificultăți de încadrare și remunerație, în special în cadrul Centrului Sportiv de Pregătire a Loturilor Naționale. Prin noua ediție a legii, funcțiile de „antrenor principal” și „antrenor superior” vor fi recunoscute oficial, eliminând incoerențele administrative existente.

Compensația de 4.000 de lei pentru materiale didactice va fi acordată și profesorilor din învățământul profesional tehnic

Modificările la Codul Educației prevăd extinderea mecanismului de acordare a compensației anuale de 4.000 de lei pentru materiale didactice și în învățământul profesional tehnic. În prezent, de acest sprijin beneficiază doar cadrele didactice din învățământul general. După aprobarea modificărilor la Codul Educației, aproximativ 3.600 de profesori din colegii și

școli profesionale vor beneficia de aceste plăți.

Indemnizația de încadrare pentru tinerii specialiști va fi extinsă

Proiectul propus de MEC prevede acordarea indemnizației de 200.000 de lei la încadrarea în câmpul muncii și pentru profesorii și cercetătorii tineri care merg să activeze în învățământul profesional tehnic, cel universitar și în cercetare. Până acum de această facilitate beneficiau doar cei care se angajau în învățământul general. În anul de studii 2025-2026, în învățământul superior au fost încadrate 100 de cadre debutante, iar în învățământul profesional tehnic - 20.

Autonomie financiară pentru școlile cu peste 400 de elevi

Modificările propuse la Cod prevăd ca, începând cu 1 ianuarie 2027, școlile cu peste 400 de elevi să își gestioneze de sine stătător

bugetul. În prezent, 939 de școli își planifică și cheltuiesc resursele financiare. Alte 172 de școli sunt gestionate financiar de contabilitatea organelor locale. Dintre aceste 172 de școli, 47 au peste 400 de elevi - 35 în Chișinău și 12 - în Bălți.

Trecerea de la un model în care bugetele sunt gestionate centralizat către unul în care școlile își administrează direct fondurile aduce o serie de avantaje esențiale. Autonomia financiară permite instituțiilor să intervină imediat acolo unde este nevoie: reparații urgente, dotări minime, angajări necesare. Directorii nu mai depind de proceduri birocratice îndelungate, iar elevii beneficiază mai repede de condiții mai bune.

Totodată, gestionarea directă a bugetului încurajează o planificare riguroasă, stabilirea unor priorități de cheltuieli și transparență față de comunitate. Resursele publice sunt folosite cu mai multă eficiență, iar echipele manageriale devin mai autonome și mai responsabile. Școlile autonome pot iniția programe educaționale noi, pot stabili parteneriate și pot gestiona venituri proprii. Acest model oferă instituțiilor libertatea de a dezvolta proiecte moderne - de la clase STEM la activități artistice și sportive - fără constrângerile unui buget rigid administrat la nivel central.

Încetarea de drept a contractelor pe perioadă nedeterminată a directorilor adjuncți în învățământul general

Proiectul de modificare a Codului Educației introduce criterii clare pentru încetarea contractelor pe perioadă nedeterminată ale directorilor adjuncți și obligativitatea desfășurării concursurilor publice pentru aceste funcții. În prezent, aproape 39% dintre adjuncți ocupă funcția pe termen nelimitat, iar alți 27% se află în interimat. În același timp, sunt înregistrate cazuri în care interimatul depășește 10-15 ani.

Obligativitatea ocupării funcției de director adjuncț prin concurs există din anul 2014, de la adoptarea Codului Educației. În realitate, prevederea dată a fost aplicată selectiv în acești ani, o parte semnificativă a directorilor adjuncți continuându-și activitatea în baza contractelor pe perioadă nedeterminată, semnate anterior intrării în vigoare a Codului.

Implicarea MEC în Consiliile de Dezvoltare Strategică ale universităților

O altă modificare vizează includerea reprezentanților MEC în

Consiliile de Dezvoltare Strategică ale instituțiilor de învățământ superior. Această participare nu afectează autonomia universitară, ci asigură coerență strategică, coordonare și transparență în utilizarea resurselor publice.

Asigurarea accesului la educație de calitate

Una dintre reformele propuse se referă la consolidarea rețelei școlare. Obiectivul principal al acesteia este creșterea calității studiilor și valorificarea potențialului uman al Republicii Moldova. În prezent, 91 de școli, adică aproape una din zece, au sub 50 de elevi, iar 247 de instituții au mai puțin de 90 de elevi. Profesorii din aceste școli sunt nevoiți adesea să predea mai multe discipline, inclusiv în domeniul în afara specializării, iar infrastructura este modestă, lipsind laboratoare moderne și activitățile extracurriculare. Aceste provocări se reflectă clar în rezultatele elevilor. În 2025, nota medie la examene pentru școlile cu mai puțin de 30 de elevi în gimnaziu a fost de 5,77, în timp ce în școlile mari, cu peste 600 de elevi, media a depășit 7,1. Diferența se menține la toate disciplinele de examen: matematica, istoria, limba și literatura română.

PISA (Programul de Evaluare Internațională a Elevilor) evidențiază un decalaj similar: un elev dintr-o școală mare din Republica Moldova (peste 400 de elevi) are șanse de 3,4 ori mai mari să beneficieze de un proces educațional de calitate comparativ cu un elev dintr-o școală mică (sub 200 de elevi). Conform metodologiei OECD, diferența de punctaj corespunde aproximativ cu trei ani de școlarizare. Practic, la 15 ani, un elev dintr-o școală mică are nivelul de cunoștințe al unui elev de clasa a VI-a sau a VII-a dintr-o școală performantă.

Reforma propusă de MEC se bazează pe următoarele principii: accentul pus pe calitate, nu pe economii; resursele eliberate sunt reinvestite în educație; menținerea școlilor primare în toate localitățile

- în limita raționalului; transport școlar și sprijin financiar; suport pentru cadrele didactice; respectarea drepturilor minorităților. Astfel, se propune reorganizarea instituțiilor cu sub 35 de elevi în clasele gimnaziale - în școli primare, reorganizarea celor cu sub 30 de elevi în școli primare-grădinițe, transformarea școlilor primare-grădinițe, cu mai puțin de 10 elevi, în grădinițe.

Potrivit ministrului, reforma ar putea viza în total aproximativ 1328 de elevi, adică mai puțin de 0,5 % din cei peste 330.000 de elevi din țară. În baza criteriile propuse, ar urma să fie reorganizate 73 de școli, dintre care 10 se vor transforma în grădinițe, 43 - în școli primare și 17 - în școli primare-grădinițe. Școlile vizate reprezintă aproximativ 6% din numărul total de instituții publice școlare din țară.

În majoritatea cazurilor, reforma vizează 1-2 instituții din fiecare raion, excepție fiind câteva raioane din nordul țării. 76% dintre elevii din instituțiile care ar urma să fie reorganizate se vor deplasa pe distanțe mai mici de 10 km până la noua școală și doar 7%, adică 87 de elevi, vor avea de parcurs mai mult de 15 km.

Transportul școlar va fi gratuit, iar părinții elevilor care vor fi transferați în alte instituții vor primi o alocație lunară de 1.000 lei pe parcursul a doi ani de studii. Cadrele didactice vizate de reorganizare vor beneficia de sprijin prin reconversie profesională, relocare și acoperire a cheltuielilor de transport. Profesorii care nu se vor putea angaja în raion, vor beneficia de o indemnizație de relocare spre un loc de muncă în alt raion de până la 300.000 lei.

Criteriile de eligibilitate și procedura de acordare a acestei indemnizații vor fi ulterior reglementate de Guvern. Pe parcursul următoarelor două luni, propunerile la Codul Educației vor fi supuse consultărilor publice, documentul urmând a fi aprobat cel mai devreme în februarie 2026.

Parcursurile Victoriei Gubciac și ale lui Maxim Cirimpei – de la inițiative locale la proiecte europene

În satul Balasinești, Briceni, printre dealurile ridicate și atmosfera liniștită, se formează o generație de tineri care demonstrează că schimbarea începe cu implicare, curaj și dorința sinceră de a contribui la binele comunității. Doi dintre acești tineri – Victoria Gubciac și Maxim Cirimpei – se disting prin responsabilitate, creativitate și o implicare constantă în proiecte locale și naționale.

Ambii sunt membri activi ai Asociației Obștești „Tineri Activi”, organizație care a devenit pepiniera inițiativelor civice din Balasinești. Deși au parcursuri diferite, Victoria și Maxim împărtășesc același spirit: dorința de a transforma comunitatea și de a inspira alți tineri să se implice în diverse proiecte sociale.

Victoria Gubciac – de la educație nonformală la proiecte europene

Încă fiind elevă de gimnaziu, Victoria a descoperit puterea educației nonformale. Una dintre realizările ei de debut a fost câștigarea primului telefon mobil în cadrul challenge-ului „CoolEnergyDance”, lansat de Agenția pentru Eficiență Energetică în cadrul proiectului **Moldova ECO Energetică**. Această reușită i-a dat încredere în forțele proprii și a motivat-o să continue cu și mai mult entuziasm, explorând tărâmul inepuizabil al creativității și implicării. Iar în cadrul proiectului internațional „Media Jungle”, Victoria a fost desemnată „Media Jungle Ambassador”, rol în care a promovat **educația media** și gândirea critică în rândul tinerilor.

De asemenea, a explicat riscurile dezinformării, facilitând activități interactive dedicate consumului responsabil de informație.

„Erase the Hate” – formarea unui spirit civic bazat pe toleranță

Fiind elevă la Gimnaziul Balasinești, a participat la proiectul „Erase the Hate”, unde a învățat să recunoască și să combată discursul de ură. În final, a creat un video inovativ pentru social media și a fost premiată pentru creativitate și mesaj de echipa **SUPERLike**, în cadrul unui concurs dedicat tinerilor activi.

În cadrul programului „Vector Civic”, Victoria a învățat să identifice probleme ale comunității, să creeze inițiative civice și să lucreze eficient în echipă, **dezvoltând abilități de lider**. Implicarea ei a inspirat alți trei tineri din localitate – Maxim Romanciuc, Sergiu Ce-

ban și Maxim Cirimpei –, care s-au alăturat proiectului sub influența ei pozitivă și înșufletoare.

În programul **ONGpentruE**, Victoria a elaborat și prezentat prima ei propunere de proiect, care a fost selectată și finanțată. Proiectul „Europa în comunitatea mea – informare, implicare și colaborare” a fost implementat în raionul Briceni, cu un buget de 500 de dolari SUA. Tânăra a experimentat pentru prima dată rolul de manager de proiect, descoperind responsabilitatea, emoția și satisfacția reușitei.

CATalizator 2025 și #StopFals – perfecționare și combaterea dezinformării

În cadrul Școlii de Iarnă **CATalizator 2025**, Victoria Gubciac a învățat să elaboreze și să structureze proiecte. Implicarea ei în campania „#StopFals# – Combaterea dezinformării” a completat formarea sa în domeniul siguranței online și al educației media.

Cel mai recent proiect la care a participat, implementat de **Centrul ARTICO** și Fundația pentru Educația Nonformală, a fost parte din programul „#TraseeProfesionalepentruTineri”. Participarea la **NEXT STEP FORUM** a ajutat-o să-și clarifice vocația, iar ulterior a realizat o sesiune de informare pentru elevii claselor a VIII-a și a IX-a din Gimnaziul Balasinești. Experiența Victoriei este o

demonstrație în forță că ambiția și implicarea pot transforma visurile în realitate.

Maxim Cirimpei – tânărul care mobilizează comunitatea

Un tânăr care contribuie semnificativ la dinamica comunității prin educație civică și jocuri de societate este **Maxim Cirimpei**, colegul Victoriei din cadrul AO „Tineri Activi”. Recent, Maxim a participat la Programul de Formare de Formatori „CoNTĂM deci VOTăm”, desfășurat la Chișinău. În cadrul acestei activități ce contribuie la **educația electorală pentru tinerii din sat**, el și-a dezvoltat competențe de educație electorală, participare civică în ceea ce ține de procese democratice și vot informat.

După formare, Maxim a organizat o sesiune pentru tinerii din Balasinești, explicându-le cum funcționează sistemul electoral și de ce votul este un factor esențial al unei societăți democratice. Participanții au rămas cu adevărat impresionați de claritatea prezentării și de abordarea prietenoasă a activității.

Proiectul ACT și trofee valoroase

În calitate de voluntar, Maxim a participat la proiectul **ACT (Activiști Comunitari Tineri)**, implementat de Asociația pentru Inovare, Educație și Dezvoltarea Tineretului, cu suportul Agenției Naționale pentru Dezvoltarea Programelor și Activității de Tineret. În cadrul proiectului, datorită implicării sale, a câștigat **11 jocuri de masă licențiate**, transformând acest rezultat într-o resursă pentru tinerii din întregul raion.

Cluburile de jocuri de masă – o inițiativă cu impact real

Cu jocurile obținute, Maxim Cirimpei a organizat **Cluburi de jocuri de masă** la nivel raional, activitate care stimulează gândirea critică, dezvoltă abilități sociale, oferind tinerilor un mod distractiv și educativ de a-și organiza timpul liber. Aceste cluburi au devenit rapid populare, având un impact pozitiv asupra socializării și cooperării între tineri.

Două exemple, un singur mesaj: implicarea schimbă comunități

Fără îndoială, **Victoria Gubciac** și **Maxim Cirimpei** sunt dovada vie că tinerii pot fi motoare importante de schimbare în mediul rural. Prin proiecte educaționale, civice, culturale sau europene, ei demonstrează că inițiativa, responsabilitatea și creativitatea pot transforma o comunitate întreagă.

Comunitatea din Balasinești și raionul Briceni se poate mândri cu o nouă generație de tineri implicați: **Cătălina Cristodul, Janeta Cătăraș, Mihaela Vasilcov,**

Alina Bartiș, Deniza Rusnac, Lilia Micușă ș.a. Ele au participat activ la diverse formări naționale, fiind delegate de administratorul AO „Tineri Activi”, urmând cu inspirație calea deschisă de Victoria și Maxim, marcată de elan și continuitate.

Le urăm succes tuturor tinerilor interesați de **educație nonformală, scriere de proiecte și implicare civică**. Nutrim speranța că, prin eforturile lor, comunitățile noastre vor deveni cât de curând mai prospere și mai unite.

DRRM: Pachete cu materiale educative pentru elevi din medii defavorizate

Departamentul pentru Relația cu Republica Moldova (DRRM) al Guvernului României a distribuit primele pachete cu materiale educative pentru copii din localitățile Singureni și Corlăteni (raionul Râșcani). Donația s-a realizat în cadrul proiectului „Pachete cu materiale educative pentru copii din Republica Moldova”, destinat elevilor proveniți din medii defavorizate.

Primul set de 3 mii de pachete va fi distribuit în cadrul mai multor școli primare de pe ambele maluri ale Prutului, urmând ca în

scurt timp proiectul să fie extins în instituții de învățământ din centrul și sudul Moldovei. Inițiativa își propune să contribuie la formarea unui mediu educațional stimulator pentru imaginația și creativitatea elevilor.

De asemenea, prin implementarea proiectului se urmărește apropierea școlărilor de spațiul

cultural și lingvistic românesc. Realizarea inițiativei este posibilă și grație suportului acordat de Episcopia de Bălți, prin asistența directorilor instituțiilor de învățământ beneficiare, precum și de Misiunea Socială „Diaconia” din Chișinău, care prin eforturi comune au asigurat distribuția materialelor educative.

Comunicarea și ascultarea în procesul instructiv-educativ

Într-o lume în care informația circulă cu o viteză tot mai mare, iar mijloacele de comunicare se diversifică continuu, școala rămâne spațiul fundamental în care relația dintre profesor și elev capătă sens și direcție. Comunicarea eficientă și ascultarea activă sunt elemente de bază ale interacțiunii umane, reprezentând piloni esențiali ai procesului instructiv-educativ. Atunci când mesajele sunt transmise clar, iar elevii se simt ascultați și înțeleși, învățarea devine un act conștient, motivant și profund. În acest context, cultivarea unei comunicări deschise și a unei ascultări autentice devine o necesitate, nu doar o abilitate opțională, pentru crearea unui climat educațional modern și eficient.

Rolul comunicării și ascultării în construirea unei relații educaționale autentice

Comunicarea și ascultarea au un impact semnificativ asupra eficienței învățării și interacțiunii dintre profesori și elevi. Acestea facilitează transferul de informații, contribuind la dezvoltarea relațiilor interumane, crearea unui climat de învățare pozitiv și stimularea gândirii critice. De asemenea, pot transforma experiența de învățare, îmbunătățind performanțele academice ale elevilor și contribuind la crearea unui mediu educațional stimulat.

Comunicarea, în general, și comunicarea educațională, în special, sunt legate de fenomenul de influență socială și de persuasiune. Comunicarea asertivă este cea care permite schimbarea atitudinală și produce influență asupra celorlalți, prin mijloace democratice de exprimare autentică a propriilor opinii și concepții, de ascultare și acceptare a parteneriatului, de exprimare emoțională nuanțată și de convingere și argumentare. A comunica asertiv presupune a deveni afirmativ, adică a face pași spre succesul social și spre încrederea de sine. Comunicarea educațională, prin strategii asertive, promovează o educație pentru independență, curaj, creativitate și inițiativă socială. A învăța tinerii să comunice eficient și asertiv înseamnă a le furniza metode prin care ei pot să-și activeze potențialul și resursele psihosociale și profesionale pentru a rezolva creativ conflicte și provocări relaționale.

Un aspect important al comunicării îl reprezintă capacitatea de a asculta și de a înțelege mesajul transmis. Ascultarea activă este o abilitate esențială ce presupune concentrarea atentă asupra informațiilor oferite, manifestând interes și empatie pen-

tru sentimentele și gândurile prezentate de cealaltă persoană. Înțelegerea contextului este de asemenea crucială în comunicare. Fiecare interacțiune are loc într-un anumit context social sau cultural, iar aceste elemente influențează modul în care mesajul este interpretat și recepționat.

Ascultarea este capacitatea de a recepționa și interpreta mesajele transmise de ceilalți, fiind o competență fundamentală în cadrul comunicării, cu impact semnificativ asupra învățării. De fapt, este o abilitate de bază în comunicare, un instrument puternic pentru construirea unor relații solide și dezvoltarea personală. Cultivarea acestei abilități poate aduce beneficii semnificative în toate aspectele vieții. O bună ascultare contribuie la crearea unui climat de încredere și colaborare, esențial pentru o comunitate educațională eficientă.

Câteva puncte care subliniază importanța ascultării:

- Îmbunătățirea comunicării.** Când elevii se simt ascultați, sunt mai predispuși să împărtășească informații și să colaboreze. Ascultarea activă permite profesorilor să înțeleagă mai bine nevoile și preocupările elevilor, facilitând o adaptare mai bună a procesului educativ.
- Consolidarea relațiilor.** Ascultarea demonstrează empatie și respect față de celălalt, ceea ce ajută la construirea și menținerea unor relații puternice, fie ele personale sau profesionale.
- Rezolvarea conflictelor.** O bună ascultare poate ajuta la identificarea neînțelegerilor și la găsirea unor soluții constructive în situații conflictuale.
- Dezvoltarea empatiei.** Ascultând cu atenție, putem înțelege mai bine perspectivele și emoțiile

Liliana GHIDIRIM,
cadru didactic la disciplina
Psihologie, grad didactic I,
Colegiul „Mihai Eminescu”
din Soroca

celorlalți, ceea ce ne ajută să ne dezvoltăm capacitatea de a empatiza.

5. **Promovarea gândirii critice.** Ascultarea altora ne oferă ocazia de a învăța din experiențele lor, contribuind astfel la propria noastră dezvoltare personală și profesională.

6. **Dezvoltarea abilităților sociale.** În contextul de lucru în echipă, ascultarea activă poate spori creativitatea și colaborarea, ducând la rezultate mai bune și la o atmosferă de lucru mai plăcută.

7. **Încurajarea participării.** Când elevii simt că sunt ascultați, sunt mai înclinați să participe activ la discuții și să își exprime opiniile, ceea ce duce la creșterea încrederii în relațiile interumane.

Tema comunicării și ascultării în procesul didactic este extrem de actuală și relevantă, în contextul educațional contemporan. Comunicarea eficientă între profesori și elevi este extrem de importantă pentru crearea unui mediu de învățare pozitiv, care să sprijine dezvoltarea abilităților critice și a gândirii autonome. O comunicare deschisă și clară ajută la înțelegerea conceptelor, facilitând astfel procesul de învățare. Ascultarea activă ajută profesorii să înțeleagă mai bine nevoile și preocupările elevilor, permițându-le să adapteze metodele de predare și să ofere suport personalizat. Profesorii care oferă feedback constructiv pot ajuta elevii să își îmbunătățească performanțele. De asemenea, elevii care se simt ascultați și apreciați sunt mai predispuși să participe activ la procesul de învățare. Educația nu se limitează doar la transmiterea de cunoștințe; ea trebuie să se concentreze și pe dezvoltarea abilităților de comunicare ale elevilor. Aceste

„Când vorbești, repeți ceea ce știi deja, când asculți, poți învăța ceva nou”
Dalai Lama

competențe sunt fundamentale nu doar pentru succesul academic, ci și pentru integrarea în societate. Implementarea unor strategii eficiente de comunicare poate transforma modul în care se desfășoară activitatea didactică, conducând la o experiență educațională mai bogată și mai relevantă pentru toți participanții.

Comunicarea reprezintă fundamentul actului instructiv-educativ, fiind principalul mijloc prin care profesorul transmite cunoștințe, explică concepte și motivează elevii să se implice activ în procesul de învățare. Profesorul care comunică eficient reușește să creeze un climat educațional pozitiv, favorabil participării active și implicării elevilor, ceea ce contribuie direct la creșterea performanțelor școlare. În același timp, comunicarea este un proces unidirecțional, succesul acesteia depinzând și de receptivitatea elevilor, de capacitatea lor de a înțelege mesajele transmise și de feedbackul pe care îl oferă, ceea ce permite ajustarea și corectarea continuă a strategiilor didactice.

În aceeași ordine de idei, subliniem faptul că ascultarea reprezintă celălalt pilon esențial al procesului instructiv-educativ. Ea nu se reduce la simpla auzire a cuvintelor profesorului, ci implică înțelegerea mesajului, interpretarea corectă a informațiilor și deducerea semnificațiilor din ceea ce este transmis. Prin ascultare activă, elevii pot relaționa mai bine cu conținutul lecției, pot formula întrebări pertinente și pot oferi feedback constructiv, ceea ce transformă procesul de învățare într-un dialog autentic. În acest fel, comunicarea clară a profesorului, combinată cu ascultarea activă a elevilor, asigură o interacțiune educațională completă și favorizează consolidarea cunoștințelor, competențelor și atitudinilor necesare unei învățări eficiente și durabile.

În continuare, propunem câteva recomandări practice care vizează îmbunătățirea comunicării elevilor

și crearea unui mediu educațional deschis. Astfel, pentru o comunicare eficientă axată pe libera exprimare se recomandă: exprimarea sentimentelor pozitive și negative; inițierea și susținerea unei conversații; manifestarea puterii de convingere; atitudinea de afirmare a propriilor drepturi; atitudinea de a susține drepturile cuiva neprivilegiat; atitudinea de apărare a propriilor drepturi fără a le încălca pe ale altora; exprimarea și susținerea propriului punct de vedere; asumarea responsabilității; anticiparea și pregătirea succesului social; stimularea de sine și dorința de afirmare.

Pentru a sprijini elevii în vederea depășirii unor blocaje de comunicare, pot fi utilizate următoarele metode: claritate și concizie; construirea unui mediu de încredere; adaptarea stilului de predare (utilizarea diverselor metode didactice poate ajuta la acomodarea diferitelor stiluri de învățare ale elevilor); feedback regulat; promovarea comunicării deschise (încurajarea elevilor să pună întrebări și să participe activ la discuții poate facilita o comunicare mai eficientă).

Nevoia de a fi ascultați este una dintre cele mai mari necesități ale oamenilor. Când cineva se simte ascultat, înțeles și acceptat, de fapt se simte valoros în ochii interlocutorului, fără să se mai vadă nevoit a depune un efort de „cosmetizare” a imaginii personale. Potrivit unor autori, regulile de aur ale ascultării sunt: să fim pregătiți pentru a asculta; să nu întrerupem; să fim interesați și să arătăm acest lucru; să fim deschiși; să ascultăm cu atenție, urmărind ideile principale; să luăm notițe dacă este cazul, cerându-i interlocutorului nostru permisiunea; să ascultăm activ, parafrazând, reformulând și clarificând.

În încheiere, să ne amintim de cuvintele marelui gânditor Ralph Nichols: „Nevoia cea mai mare a unui om este necesitatea de a înțelege și de a fi înțeles. Cea mai bună modalitate de a înțelege oamenii este aceea de a-i asculta. Comunicarea este un proces continuu și nu un simplu joc de rându-meu, rându-tău”. Tocmai de aceea, comunicarea clară și ascultarea activă sunt esențiale în relațiile interumane. Prin capacitatea de a exprima sincer gândurile și emoțiile și de a asculta cu atenție pe ceilalți, putem construi încredere, empatie și conexiuni autentice.

Legenda covorului care păstra lumina stelelor

Tradițional, în fiecare zi de miercuri, la Centrul Academic Internațional „Mihai Eminescu” (CAIME), îi întâmpinăm la ora 10:00 cu mult drag pe micuții de la Grădinița de copii nr.40 din capitală, care pășesc cu entuziasm pragul bibliotecii pentru a participa la atelierul „Leagănul lecturii”. Aceste întâlniri au devenit o frumoasă tradiție, un moment așteptat atât de copii, cât și de bibliotecari, fiind un prilej de învățare, conectare și dezvoltare armonioasă prin intermediul poveștilor. Fiecare asemenea activitate transformă biblioteca într-un spațiu viu, unde imaginația se împletește cu cunoașterea, iar lectura devine o punte către lumi fascinante.

Recent, ne-au onorat cu prezența copii din Grupa pregătitoare nr.1, însoțiți de educatoarea Felicia Botnaru, alături de cei din Grupa pregătitoare nr.6, coordonați de educatoarea Nicoleta Crețu. Fascinantă atmosferă de comuniune a fost întreținută de prezența Mariei Fondos, metodista instituției, care a sprijinit desfășurarea activității și a contribuit la stabilirea unui cadru educativ cald, deschis și

motivant. Împreună, am reușit să oferim copiilor un mediu în care lectura capătă sens și profunzime, iar tradițiile devin inspirație pentru cunoaștere.

Povestea aleasă pentru această ediție a atelierului – „Legenda covorului care păstra lumina stelelor” – i-a invitat pe copii într-o lume aparte, plină de farmec, mister și simboluri ale culturii tradiționale moldovenești. Încă de la primele pagini, cei mici au fost captivați de ideea unui covor magic, capabil să păstreze lumina stelelor și să împlinească visuri curate. Prin această poveste, ne-am dorit să le deschidem

copiilor o fereastră către valorile autentice ale strămoșilor noștri și să cultivăm respectul pentru meșteșugurile populare.

Pe parcursul activității, micuții au descoperit că tradiționalul covor moldovenesc nu este doar un obiect decorativ, ci o mărturie a creativității și identității noastre culturale. Ei au aflat că un covor autentic este țesut din lână de oaie, pregătită cu grijă și colorată natural în tonuri diverse, de la roșu intens la albastru, verde sau galben. Procesul de realizare a unui asemenea produs popular i-a impresionat

pe copii: de la pregătirea firelor și până la împletirea acestora pe războiul de țesut – un aparat tradițional ce necesită răbdare, migală și talent. Această incursiune în lumea meșteșugului i-a ajutat să înțeleagă că fiecare model, fiecare culoare și fiecare simbol poartă un mesaj transmis din generație în generație.

În poveste, covorul țesut de bunica Ileana a fost însă unul cu totul special. Bătrâna țesătoare nu împletea doar fire colorate, ci și visurile copiilor buni, adăugând în fiecare model câte un fir „magic”, încărcat de lumină, speranță și dorința de a face bine. Acest detaliu i-a fascinat pe copii și i-a îndemnat să se gândească la propriile dorințe și la modul în care pot aduce lumină în jurul lor.

După lectură, am inițiat o discuție interactivă în care copilașii au împărtășit impresii, au identificat simboluri tradiționale și au reflectat la mesajul poveștii. Activitatea a fost completată cu o scurtă prezentare vizuală a covoarelor moldovenești, care le-a permis picilor să observe de aproape motivele geometrice, armo-

nia cromatică și precizia cu care sunt realizate aceste opere de artă. Bucuria lor s-a reflectat în curiozitatea cu care au pus întrebări și în încântarea de a descoperi detalii noi.

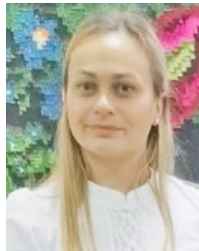
Prin acest atelier, ne-am propus nu doar să le oferim copiilor o poveste frumoasă, ci și să le trezim interesul pentru patrimoniul cultural al Moldovei. Fiecare a plecat acasă cu o nouă înțelegere a tradițiilor, cu o dorință de a păstra vii valorile moștenite și cu speranța că, asemenea firului magic din poveste, va putea contribui la conturarea unei lumi mai luminoase.

Activitățile din cadrul atelierului „Leagănul lecturii” rămân un exemplu de colaborare frumoasă între bibliotecă și instituțiile educaționale preșcolare ale comunității, demonstrând încă o dată că cititul are puterea de a apropia, de a inspira și de a forma caractere. Așteptăm cu nerăbdare următoarea întâlnire, în cadrul căreia vom continua să explorăm împreună universul fascinant al cărților.

Natalia CORGHENCEA,
șef Serviciu CAIME

Parteneriatul grădiniță-familie – o valoare educațională fundamentală

În societatea contemporană, educația timpurie reprezintă funda-mentul formării personalității umane. În primii ani de viață, copilul asimilează nu doar cunoștințe, ci și modele de comportament, atitudini, valori și norme sociale. Familia și grădinița au un rol esențial în acest proces, iar colaborarea lor devine o condiție importantă pentru dezvoltarea armonioasă a copilului. Parteneriatul grădiniță-familie nu este o relație formală între două instituții, ci o legătură vie, bazată pe încredere, respect și dorința comună de a sprijini copilul în vederea descoperirii lumii și a propriului potențial.

Liudmila PUIU,
grad didactic II,
Creșa-Grădinița „Poienița”,
s. Malcoci, Ialoveni

tând spirit de colaborare. Educația parentală devine, în acest sens, un instrument de bază pentru dezvoltarea competențelor parentale.

iar copiii percep acest lucru ca pe o validare pozitivă.

Forme practice de colaborare grădiniță-familie

Colaborarea dintre grădiniță și familie se poate realiza prin numeroase activități, formale și informale, care au scopul de a întări legătura dintre părinți, copii și cadre didactice. Vom menționa câteva forme practice de colaborare grădiniță-familie:

Sedintele cu părinții reprezintă o formă clasică de comunicare, în care se discută despre progresul copiilor, comportamentele observate și planurile educative. Acestea trebuie să fie interactive, bazate pe dialog și pe identificarea soluțiilor comune;

Lectoratele pentru părinți – întâlniri tematice în care se abordează aspecte educative, precum dezvoltarea emoțională a copilului, limitele sănatoase, motivația pentru învățare sau prevenirea conflictelor. Astfel

Atelierele comune părinte-copil – prin activități de creație, gătit, plantat flori sau confecționat decorațiuni, se consolidează legătura emoțională dintre copil și familie. Totodată, părinții descoperă abilități și interese ale copiilor pe care poate nu le observă acasă;

Școala părinților/ Educația Parentală – un program organizat periodic, în care specialiști (psihologi, consilieri, educatori) vin în sprijinul părinților cu informații practice privind dezvoltarea copilului. Este un exemplu de educație parentală care aduce beneficii reale întregii comunități.

Valoarea educațională a parteneriatului grădiniță-familie

Parteneriatul grădiniță-familie reprezintă o valoare educațională deosebită, deoarece plasează copilul în centrul atenției comune. Prin cooperare, se creează o rețea de sprijin care contribuie la dezvoltarea cognitivă, emoțională și socială a preșcolarului. Într-un climat de încredere, copilul se simte valorizat și susținut, ceea ce îi întărește motivația de a învăța. Această colaborare are efecte vizibile: copilul este mai echilibrat, mai deschis la comunicare, mai încrezător în forțele proprii. Iar părinții înțeleg mai bine procesele educaționale și pot continua acasă ceea ce se realizează în grădiniță, asigurând o educație coerentă. Educatoarea, la rândul său, are o imagine mai completă a copilului și poate adapta activitățile la nevoile acestuia.

Parteneriatul grădiniță-familie este o expresie a responsabilității comune față de viitorul copilului. El nu se rezumă la întâlniri ocazi-

onale, ci presupune o colaborare constantă, bazată pe încredere, respect și dorința de a construi împreună. Prin implicarea părinților în viața grădiniței, educația devine mai profundă, mai autentică și mai eficientă. Pentru educatori, aceasta înseamnă o deschidere către comunitate și o atitudine empatică față de părinți. Pentru părinți, înseamnă recunoașterea rolului educatoarei ca partener și sprijin. Iar pentru copil, înseamnă o lume sigură, coerentă și plină de dragoste, în care poate crește armonios.

În concluzie pot spune că parteneriatul grădiniță-familie are o valoare educațională fundamentală, fără de care procesul de formare a copilului nu poate fi complet. Doar împreună putem forma oameni echilibrați, curioși, empatici și responsabili – viitorii adulți ai unei societăți sănatoase și solide.

Familia – primul mediu educativ al copilului

Familia reprezintă primul mediu educativ al copilului, locul unde acesta învață primele reguli de comportament, de comunicare și de relaționare. Părinții sunt primii educatori, iar modul în care se raportează la copil îi influențează dezvoltarea emoțională și cognitivă. Atmosfera de dragoste, siguranță și încredere oferită de familie este baza pentru formarea unei personalități echilibrate. Copilul care se simte acceptat și valorizat în familie, va manifesta curiozitate, dorință de învățare și capacitate de adaptare în colectivul de la grădiniță.

În prezent, ritmul alert al vieții, preocupările profesionale și lipsa timpului liber pot afecta comunicarea dintre părinți și copii. De aceea, educatoarea are datoria de a veni în sprijinul familiei, oferind îndrumare și suport, fără a judeca, manifes-

Grădinița – spațiu al formării și partener al familiei

Grădinița este mediul în care copilul învață să trăiască în colectiv, să coopereze, să respecte reguli și să-și exprime ideile. În același timp, instituția preșcolară are rolul de a completa educația oferită acasă și de a colabora constant cu familia. Educatoarea devine un liant între mediul familial și cel educațional, ajutând părinții să cunoască particularitățile de dezvoltare ale copilului.

Un parteneriat autentic presupune comunicare deschisă, respect reciproc și implicarea activă a părinților în viața grădiniței. Această implicare consolidează încrederea și contribuie la o mai bună înțelegere a nevoilor copilului. Părinții care colaborează cu educatoarea se simt parte din comunitatea educațională,

de activități îi ajută pe părinți să-și înțeleagă mai bine rolul în educație și să aplice acasă metode adecvate;

Ziua porților deschise – o activitate de suflet, în care părinții se află o zi alături de copii la grădiniță. Participă la jocuri, activități creative, observă procesul de învățare și pot oferi idei pentru îmbunătățirea mediului educațional;

Educația ca spațiu al colaborării, curajului și reinventării profesiei didactice

REPORTAJ DIN CADRUL CONFERINȚEI NAȚIONALE CU PARTICIPARE INTERNAȚIONALĂ „LEADERSHIP AUTENTIC – ÎNTRE CREATIVITATE ȘI INVENTICĂ”

Într-o lume aflată într-o permanentă schimbare, școala nu mai poate rămâne doar locul unde se transmit informații, ci ar trebui să devină un ecosistem al învățării autentice, un spațiu viu în care elevii, profesorii și comunitatea învață unii de la alții. Profesorul devine ghid și partener de explorare, iar învățarea se transformă într-un proces de descoperire și reflecție. Școala de azi are misiunea de a pregăti nu doar pentru examene, ci și pentru complexitatea vieții, cultivând curiozitatea, empatia, discernământul și capacitatea de a colabora.

În acest spirit, la Chișinău s-a desfășurat, în perioada 18-19 octombrie curent, cea de-a doua ediție a Conferinței Naționale cu participare internațională „Leadership autentic – între creativitate și inventică”, un eveniment bianual organizat de Liceul de Creativitate și Inventică „Prometeu-Prim” din capitală, în parteneriat cu USM, Institutul Național de Educație și Leadership (INEL) și Librăria Cărtești.

Miza conferinței a fost de a aduce împreună profesori, manageri educaționali, experți internaționali și decidenți din domeniul educației, părinți și elevi într-un dialog real despre școala de azi și cea de mâine. Scopul acestei inițiative a fost de a împărtăși idei, bune practici și experiențe, de a încuraja colaborarea între școli și de a redefini rolul profesorului ca lider al învățării.

În deschiderea conferinței, desfășurată în sala „Regina Maria” a Universității de Stat din Moldova, s-a vorbit despre transformarea Liceului „Prometeu-Prim” într-un hub educațional creativ, un spațiu al gândirii libere și al experimentului pedagogic. În continuare, participanții au fost întâmpinați prin cuvintele de salut rostite de directoarea INEL, Viorica Andrițchi, și de secretarul de stat din cadrul Ministerului Educației și Cercetării, Valentina Olaru. Discursurile au subliniat importanța dialogului între instituțiile de învățământ, sprijinul pentru inovarea pedagogi-

că și rolul esențial al profesorilor ca promotori ai schimbării și modele de leadership în comunitățile lor educaționale.

În sesiunea plenară, Constantin Lomaca, profesor de științe și teoria cunoașterii la Franconian International School din Erlangen, Germania, a vorbit despre simțul mirării ca început al cunoașterii și despre profesorul autentic ca model de reflecție și învățare continuă. Și că educația autentică nu se impune, ci se trăiește, invitându-i astfel pe participanți să redescopere sensul profund al actului educațional.

La rândul său, Alexandru Stermin, biolog, explorator și etolog, lector la Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, în prelegerea sa a vorbit despre exerciții de înțelegere a lumii din mijlocul ei. Cu o privire

atență asupra legăturii dintre om și natură, el a provocat publicul să privească învățarea ca pe o formă de explorare și de curiozitate.

Un moment aparte al conferinței a fost lansarea volumului „Profesor autentic. Repere și perspective”, semnat de Constantin Lomaca. Fiind o carte profund umanistă, ne reamintește că educația este, înainte de toate, despre oameni și despre relațiile autentice dintre ei. Demersul autorului asupra educației este unul holistic, formarea copilului fiind privită ca un proces integrat, care ține cont nu doar de cunoștințe, ci și de dezvoltarea lui fizică, emoțională, relațională, morală și socială. După sesiunea plenară, conferința s-a mutat în spațiul Liceului „Prometeu-Prim”, unde s-au desfășurat 12 ateliere tematice dedicate inovației educaționale și dezvoltării profesionale. Profesorii de la instituție au fost, de această dată, și formatori, facilitând activități interactive pentru colegii veniți din întreaga țară. Temele abordate au vizat subiecte esențiale pentru educația contemporană: leadershipul elevilor, *mindsetul de creștere* (growth mindset), educația pentru cetățenie democratică, predarea diferențiată, rolul relației în învățare, creativitatea și jocul, precum și utilizarea inteligenței artificiale în procesul didactic.

De asemenea, în cadrul evenimentului a fost inaugurată expoziția „Esopian”, semnată de artistul plastic Eugen Gorean, creând o metaforă

vizuală a lumii educaționale, în care mesajele morale ale fabulelor lui Esop prind formă prin culoare și expresivitate. Cea de-a doua zi a conferinței, desfășurată la *Cărtești Muzeu*, Chișinău, a fost dedicată lansării volumului „Privirea urangutanului”, semnat de Alexandru Stermin. Întâlnirea cu publicul a fost o continuare firească a reflecțiilor din prima zi: o invitație la introspecție, curiozitate și reconectarea cu sine. Sunt cărți care nu se lasă uitate, „Privirea urangutanului” fiind una dintre ele, o creație care te obligă să rămâi treaz și prezent în lume.

Conferința „Leadership autentic – între creativitate și inventică” a reconfirmat ideea că educația de calitate se construiește împreună, prin colaborare, schimb de experiență și cultivarea unei culturi a dialogului între profesori, elevi, părinți și instituții. LCI „Prometeu-Prim” rămâne un model de școală deschisă și activă, care investește constant în formarea cadrelor didactice, creând o rețea de învățare bazată pe colaborare. A doua ediție a conferinței a demonstrat că leadershipul autentic presupune capacitatea de a inspira, de a crea punți între oameni și de a privi educația ca pe un act transformator. O activitate care îi ajută pe elevi să devină adulți responsabili și conștienți de ei înșiși.

Tatiana BOGAN,
directoarea Liceului
de Creativitate și Inventică
„Prometeu-Prim”

Ecourile Sărbătorii tuturor românilor

De 1 decembrie – Sărbătoarea tuturor românilor – e oportun să nu ne limităm la atmosfera de festivisme, ci să ne întoarcem la evenimentele istorice și să le studiem având la îndemână documente, mărturii autentice. De fapt, pentru cei care mai pun la îndoială legitimitatea acestui act istoric, aș aminti ce a rostit cu 107 ani în urmă, adică în 1918, Gurie Grosu, primul mitropolit al Basarabiei în Catedrala din Chișinău, doar cu câteva zile înainte ca basarabienii să ia acea decizie istorică de unire cu patria mamă: „Baza unirii este iubirea, jertfirea de sine, uitarea intereselor personale”.

Așadar, să încercăm să scăpăm pentru totdeauna de balastul ideologic și conceptele învechite ale dușmanilor noștri, răuvoitorilor și trădătorilor de tot soiul, care după cum știți căută pete și în soare. Aceste gânduri mi-au venit participând recent la două manifestări de simțire și trăire românească, care au avut loc la Biblioteca „Transilvania” din sectorul Ciocana al capitalei, dedicate Zilei Marii Uniri din 1918.

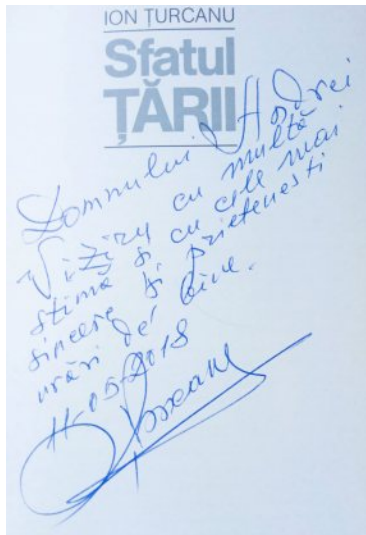
Prima activitate a fost în cadrul unei ședințe ordinare a clubului de cititori „Lectură generoasă”, cu ordinea de zi „Tema Unirii în creația scriitorilor români, implicat a celor basarabieni”. Clubul este condus de mai mulți ani de fosta profesoară de limba și literatura română, Alexandra Tănase. După ce ea a făcut introducerea convenită și tradițională deja, cu unele reflecții am venit și subsemnatul, care pe lângă faptul că m-am referit la unele cărți și monografii dedicate evenimentului de la 1 decembrie 1918, am rememorat unele impresii de la un pelerinaj prin România cu un generic sugestiv „Drumul Unirii”, la care am participat cu câțiva ani în urmă în această zi istorică în orașul simbol al românismului, Alba Iulia. A fost o experiență inedită de a refăce acel drum împreună cu colegi de breaslă ca Maria Bulat-Saharneau, pedagogi, profesori de istorie, studenți, oameni de diferite profesii din Chișinău și alte orașe ale republicii. Vorba e de acel drum istoric pe care l-au parcurs cu 107 ani în urmă buneii și străbunii noștri. M-am întâlnit acolo și cu cunoscutul pictor basarabean Teodor Buzu, stabilit de mai mulți ani cu traiul în Cehia. O dovadă în plus că Alba Iulia este un fel de „Mecca” tuturor românilor.

După care au făcut unele analize și comentarii scriitoarele Valeria Florea-Dascăl și Ecaterina Iurcu-Urātu. Iar Parascovia Onciu, directoarea bibliotecii „Transilvania”, a evocat unele amintiri de la vizitarea orașului și a venit cu câteva sugestii de lectură a unor cărți noi la tema dată, cu care s-a îmbogățit biblioteca în ultima perioadă.

Al doilea eveniment a fost cu un număr mai mare de participanți. Vorba e de elevii de la Liceul „Ginta Latină” din Chișinău, în frunte cu profesoara de istorie Claudia Barbăroș, și un cor de la această instituție, condus de Ludmila Roșculeț. După ce formația în cauză a interpretat câteva cântece patriotice, invitata evenimentului fiind Diana Ețco, doctor în istorie, cercetător științific superior, ea a răspuns la întrebările ingenioase ale liceenilor. Iar doamna director a venit cu unele prezentări de carte și albume

din noua colecție a bibliotecii. Evenimentul s-a încununat cu o Horă a Unirii, sau mai degrabă a Reunirii.

După care subsemnatul am făcut o invitație la lectură a unor cărți și albume cu autografe ce țin de tematica Marii Uniri de la 1918 din colecția personală. Vorba e de două monografii și un album care au fost editate și lansate chiar în anul Centenarului. Pe prima monografie, intitulată „Sfatul Țării” de Ion Țurcanu, cu subtitlul „Istoria zbu-ciumată a unei importante instituții politice basarabene din anii 1917-1918”, autorul mi-a scris următorul autograf: „Domnului A.V., cu multă stimă și cu cele mai sincere și prietenești urări de bine. 11-05-2018. Ion Țurcanu”. O sugestie la lectură poate fi și dedicația din pagina 5: „Cartea aceasta este un colegial omagiu adus tuturor celor care s-au dedicat cercetării și scrierii istoriei Sfatului Țării, celei adevărate, sincere, străine de interesele politice de variată origine și de orice gen”. Al doilea argument-invitație ar fi un extras din introducerea autorului: „Lucrarea de față este scrisă, în cea mai mare parte, pe materiale necunoscute sau – ceea ce e același lucru – necercetate până acum. Dar ea nu

pretinde că ar fi găsit răspunsurile potrivite la toate întrebările legate de fenomenul Sfatul Țării”.

A doua monografie pe care o recomand cititorilor, tuturor celor pasionați de istoria românilor, mai ales celor din spațiul dintre Prut și Nistru, este „Istoria integrală a Basarabiei” de Valeriu Dulgheru. Pe prima pagină a acestei monografii, în partea de sus, autorul mi-a lăsat un autograf scurt, dar sincer și din toată inima: „Stimului A.V.!!! Cu deosebită considerație. Și semnătura”. Ca să vă incit la lectură e suficient să fac trimitere la finalul „Cuvântului înainte” semnat de Eugen Statnic: „Profesorul Valeriu Dulgheru a scris această istorie mult mai bine decât aș fi scris-o eu.

De aceea sunt fericit că s-a găsit un om harnic, de nădejde, care a scris toată Istoria Basarabiei într-un mod simplu, documentat, adevărat și frumos. Cinste unui inginer care, pătruns de dragostea pentru Neam, a înțeles datoria sa de astăzi: de a scrie pentru toți românii basarabeni o minunată carte de istorie. Citiți-o cu dragoste și încredere!”. Iar cu referință la tema pusă în discuție, găsiți unele răspunsuri în partea a IV-a a cărții „Basarabia în secolul XX”, capitolul I: „Unirea Basarabiei cu Patria-mamă la 1918”.

Albumul bilingv româno-englez care a fost dedicat Centenarului Unirii a apărut cu această ocazie, la București, având un generic care nu are nevoie de comentarii: „1918. Cum s-a făcut România Mare”. El a fost lansat și la Chișinău de co-ordonatorii ei, George Damian și Marius Diaconescu. Unul dintre ei, după ce l-am intervievat, mi-a acordat următorul autograf-calapod sau i-aș zice tradițional, folosit și de unii scriitori din alte țări: „Pentru A.V.” și semnătura”. În cazul dat importanța unui astfel de autograf se cuantifică prin prestigiul autorului sau autorilor, ori prin cartea în sine, valoarea și mesajul ei. Cu atât mai mult că albumul are un inspirat „Cuvânt înainte. Unirea cea Mare de la 1918: laudă cartografiei, fotografiei și cărturăriei”, scris de Ioan Aurel-Pop, președintele Academiei Române. Din care cităm doar începutul, chiar prima frază: „Actul Marii Uniri a românilor vine din nevoia internă a poporului nostru de a trăi în propria „casă”, destinată să-l organizeze, să-l ocrotească și să-l apere, dar vine și din necesitatea unei noi arhitecturi politice a continentului, în cadrul căreia se preconiza să funcționeze, după distrugătorul conflict, un concert al națiunilor”. Și o frază de la finalul Cuvântului înainte: „Atunci când lumea înscrisurilor și a urmelor ne-scrise este dublată de fotografii, sarcina istoricului este mult ușurată, iar discursul său devine mult mai verosimil și, prin urmare mai credibil și chiar mai veridic. Acesta este, cred, sensul hărților României Mari și al fotografiilor de epocă puse „în pagină” aici prin admirabilii cercetători ai Universității din București”. Cu alte cuvinte, avem de a face cu o poveste în imagini a românilor din 1916 până în 1922, adică de la luptele din Primul Război Mondial până

la unirea provinciilor românești din 1918, încheierea Păcii de la Paris și încoronarea regelui Ferdinand și a reginei Maria.

E cazul să venim și cu un detaliu poate mai puțin cunoscut de unii: Emanuel Mârza este singurul fotograf care a fost prezent la Adunarea Națională de la Alba Iulia, din 1 decembrie 1918, lui îi datorăm acele fotografii de epocă prezente în majoritatea albumelor și monografiilor dedicate Marii Uniri. O altă sursă pentru cei ce vor să cunoască istoria adevărată a meleagului nostru, este „Basarabia necunoscută” de Iurie Colesnic, ediție în trei volume. Aici se pot găsi mai multe studii despre înaintașii Unirii, printre care și despre Elena Alistar, una dintre cele două femei deputate în „Sfatul Țării”. Așa aflăm aspecte cu referire la atmosfera acelor zile din preajma votului decisiv: „Tensiunea acelor clipe răzbate din rândurile însemnărilor lui Gherman Pântea; Rolul organizațiilor militare moldovenești în actul unirii Basarabiei (Chișinău), 1932: La ora 2 deputații și publicul ocupară locurile în sala mare (clădirea fostului liceu „Al. Donici”, Academia de arte - I.C.), destinată pentru deschiderea ședințelor Sfatului Țării... Corul execută din nou imnul „Deșteaptă-te, române”: Pe ochii multora se văd lacrimi... Arhimandritul Gurie, deputatul Pelivan, doamna Alistar și mulți alții plâng ca și copii”. Au plâns, evident, cu lacrimi de bucurie în preajma împlinirii unui vis ce era jinduit de veacuri de către toți românii.

Alt moment emoționant este acela când Elena Alistar publică în presă, la 10 februarie 1918, un material intitulat: „Către moldovenii din Basarabia”, din care am extras câteva rânduri: „Vouă tuturor, mă adresez din adâncul inimii mele, ce bate în folosul neamului... Acum să ne unim toți cei cu dragoste de neam”. Ca a doua zi să apară în presă

cu un articol mai categoric „Acum, ori niciodată!”: „Acum voi spune tot ceea ce simt cei mai mulți din aceeași moldoveni. Azi eu strig în gura mare. Acum, ori niciodată, noi trebuie să ne unim!”. Ori evocator și tulburător este studiul „Pan Halippa - apostolul Unirii”, din care aflăm testamentul politic pe care ni l-a lăsat: „Vrăjmașii noștri stau la hotare – vrăjmași cât frunză și iarba, la spațele noastre și înăuntrul țării noastre, dar cel mai mare dușman este în mijlocul nostru. Acesta este *neuni-rea*. Frații mei! Biruiți acest strașnic dușman și noi vom birui totul”. Cât de actuale sunt aceste cuvinte rostite la 20 octombrie 1917, la Congresul Militarilor Moldoveni, care și-a ținut lucrările la Chișinău.

Și ca să revin la autografe, pe această primă carte din ediția în trei volume a lui Iurie Colesnic, la lansare, mi-a scris următorul autograf: „Pentru A.V., un bun publicist, cu drag, Iurie Colesnic. 22.X.2019”. Este o apreciere care sigur mă măgulește, dar eu sunt conștient de faptul că situația poate fi ca în bancul când un scriitor s-a adresat altui coleg de breaslă cu cuvântul maeștre, și acela a răspuns mai este, mai este... Autorul parcă mi-a intuit această reacție și pe al doilea volum a fost mai laconic, apelând la formula clasică de acordare a unui autograf: „Pentru A.V., cu drag, Iurie Colesnic. 22.X.2019”. Cu toate că tot distinsul scriitor și cercetător anterior mi-a mai acordat un autograf pe volumul 7 al „Basarabiei necunoscute”, dintre cele 11 apărute separat, pentru care îi sunt recunoscător: „Pentru colegul scriitor A.V. Cu deosebită stimă și admirație, Iurie Colesnic. 9.X.2007”. Volum de unde am aflat că din satul meu de baștină Costuleni, raionul Ungheni, este originar Vasile Pavelcu, membru al Academiei Române, savant de talie europeană.

Andrei VIZIRU

„Marea Unire – o națiune, un ideal”

Biblioteca Națională a Republicii Moldova a inaugurat expoziția tematică „Marea Unire – o națiune, un ideal”. Evenimentul este dedicat Zilei Naționale a României sărbătorită pe 1 decembrie, reunind o colecție de 120 de volume din seria „România: Marea Unire 1918-2018”, publicată de Editura Tipo Moldova din Iași și coordonată de dr. Ioan Scurtu, profesor universitar.

Expoziția va fi deschisă pe parcursul lunii, în perioada 1-21 decembrie curent, valorificând documente istorice importante, multe dintre ele publicate acum în premieră. Astfel, printre lucrările expuse se regăsesc studii, monografii, albume și ediții documentare ce reflectă evoluția istoriografiei românești de-a lungul secolelor XX și XXI. Evenimentul este găzduit în spațiul expozițional de la etajul al doilea, blocul central al Bibliotecii Naționale de pe strada 31 August 1989, nr. 78 „A”.

Seria a debutat cu albumul „România. Documentele Marii Uniri. 1918”, o sinteză monumentală care include Rezoluțiile adoptate de Sfatul Țării de la Chișinău, Congresul General de la Cernăuți, Adunarea Națională de la Alba Iulia și tratatele internaționale ce

au consfințit actele unirii din 1918, respectiv de la 27 martie / 9 aprilie în Basarabia (Republica Democratică Moldovenească), 15 // 28 noiembrie în Bucovina și 18 noiembrie / 1 decembrie în Transilvania.

Expoziția vizează publicul larg, dar și cercetători, profesori, studenți și elevi, dăruindu-le tuturor posibilitatea de a explora în profunzime contextul istoric al Zilei de 1 decembrie 1918, momentul în care provinciile românești s-au unit într-un singur stat național. Așadar, specialiștilor și patrioților neamului li se oferă o minunată ocazie să arunce încă o dată o privire de ansamblu asupra parcursului poporului român spre împlinirea idealului unității naționale.

B. Iu.

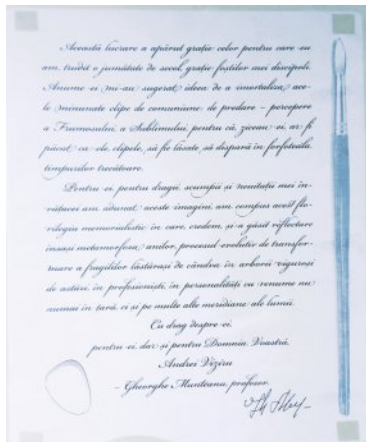
Expoziția Atelierului Creatorului Divin

Galeria de pictură din incinta Bibliotecii „Transilvania” din sectorul Ciocana al capitalei s-a îmbogățit cu o nouă expoziție ce a reîmprospătat substanțial atmosfera sălilor de lectură, prin culoare și splendoare, prelungind să dureze anotimpul verii și toamnei, cel puțin pe simetele bibliotecii. Anticipând parcă și sfidând prima mică ninsoare, adică primii fulgi de zăpadă care anul acesta au venit bob sosit pe la 19 noiembrie, deși s-au topit după câteva ore de la căderea lor. Genericul expoziției „Atelierul Plein-air” vorbește de la sine, protagoniști fiind elevi ai Liceului Academic de Arte Plastice „Igor Vieru”, în frunte cu profesorul lor Anatolie Gherasimov.

nume notorii în pictura noastră. La aceasta s-a referit la vernisaj Parascovia Onciu, directoarea Bibliotecii „Transilvania”. Iată și numele participanților la expoziție: Anatolie Gherasimov, Antaol Fornea, Adriana Gurin, Maria Hanganu, Roxana Pașcan, Milana Rurac, Vitalina Sprâncenatu, Raluca Țăranu, Paulina Verejan, Erica Caisân. Esențial este că acești elevi vor avea o temelie, o bază trainică în formarea lor ca viitori artiști plastici.

Iar în istoria artei plastice din republică avem modele și exemple meritorii de devotament, de altoire a frumosului și gustului estetic. Este vorba de Igor Vieru, Mihai Grecu, Eleonora Romanescu, Gheorghe Munteanu, acesta din urmă o bună parte a vieții sale dedicând-o picturii. De acest lucru vă puteți convinge răsfoind cartea „Creația plasticianului Gheorghe Munteanu (Pictură, grafică, artă monumentală) de Constantin Spănu.

Acum despre autografe. Datorită noilor tehnologii au apărut așa-zisele autografe „artificiale” sau inteligente care reproduc la calculator scrisul de mână sau mai degrabă îl simulează, deoarece nu este unul autentic care are apartenența unei persoane concrete. Iată un exemplu, extras din volumul „File din activitatea didactică a plasticianului Gheorghe Munteanu (natură, talent, individualitate)”. Vorba e de o carte ce descrie experiența didactică a unui profesor cu un stagiu bogat de muncă în artele plastice, care a instruit nenumărați tineri artiști plastici, mulți dintre ei fiind acum

nume de rezonanță în arta plastică din republică și nu numai: „Această lucrare a apărut grație celor pentru care eu am trudit o jumătate de secol, grație foștilor mei discipoli. Asume ei mi-au sugerat ideea de a imortaliza aceste minunate clipe de comuniune: de predare-percepere a *Frumosului*, a *Sublimului*, pentru că, ziceau ei, ar fi păcat ca ele, clipele, să fie lăsate să dispară în forfoteala timpurilor trecătoare. Pentru ei, pentru dragii, scumpii și neuitații mei învățați am adunat aceste imagini, am compus acest florilegiu memorialistic în care, credem, și-a găsit reflectarea însăși metamorfoza anilor, procesul evolutiv de transformare a fragililor lăstărași de cândva în arborii viguroși de astăzi, în profesioniști, în personalități cu renume nu numai în țară, ci și pe multe alte meridiane ale lumii. Cu drag despre ei, pentru ei, dar și pentru Domnia Voastră, A. V. - Gheorghe Munteanu, profesor”.

În cazul domnului profesor, care era deja la o vârstă înaintată și avea probleme de sănătate și de vedere, e justificat să apeleze la o asemenea metodă. Însă nu știm dacă îl putem numi autograf, ori cel puțin e bine să specificăm că e scris cu ajutorul calculatorului.

Revenind la expoziție și rolul pedagogului de arte plastice, voi face o trimitere la un citat din această monografie în care se examinează ascendența artistică și vasta activitate pedagogică a plasticianului Gheorghe Munteanu: „Instruirea este un proces complex, care confirmă ideea precum că elevul este oglinda profesorului. Performanțele unui elev, cunoștințele și capacitatea de aplicare a lor se datorează, în primul rând, profesorului... Astăzi atenția copiilor este captată de multiple surse de informație, de aceea profesorul trebuie să-i ajute să discearnă între valoare și nonvaloare, între bine și rău, frumos și urât. Asume profesorul de arte plastice este cel care trebuie să le cultive discipolilor săi simțul valorii... Doar cei înzestrați cu un simț estetic elevat vor fi în stare să creeze lucrări demne de apreciere, lucrări în care *Binele*, *Adevărul* și *Frumosul* vor constitui valoarea cu axa lor de bază”.

Andrei ROMÂN

A plecat în eternitate Simion Duja

E mare durerea în tagma muzicienilor din Republica Moldova. Simion Duja – un clarinetist de talie europeană, Artist al Poporului, profesor de la Dumnezeu, unul dintre cei mai buni elevi ai minunatului Eugen Verbețchi, a plecat în ETERNITATE.

Venit din Putinești, un sat frumos de prin părțile Floreștilor, la Colegiul de muzică „Ștefan Neaga” din Chișinău, chiar din primele zile Șanică s-a remarcat, pe lângă talentul înăscut, dat de sus, printr-o capacitate de a munci, chiar până la istovire, împlinindu-și dorința de a pătrunde în tainele fascinantului instrument pre nume clarinet. Dacă nu găsea o clasă în care să exerseze, apoi îl vedea sau într-un ungher, sub scări, în coridor sau chiar în aer liber, studiind asiduu. Și rezultatele n-au întârziat să vină. A fost observat de extraordinarul violonist și dirijor de orchestră de muzică populară, Isidor Burdin, care imediat l-a invitat în componența ansamblului de tineret de la Filarmonica de stat. Apoi este invitat de către Dumitru Blajinu la orchestra radio-televiziunii moldovenești „Folclor”, unde, pe lângă mai multe înregistrări ca solist-clarinetist și taragotist, a efectuat mai multe aranjamente și orchestrații pentru diferite instrumente, pentru voce și orchestră. O perioadă s-a manifestat la superlativ în calitate de solist în orchestra simfonică a Filarmonicii. A activat în cadrul ansamblului „Vasile Iovu” cu care a cutreierat întreaga Europă; a înregistrat câteva discuri cu muzică populară și cu muzică clasică.

Era o persoană cu adevărat deschisă. Emană lumină pentru fiecare. Pentru elevii săi, pe care i-a iubit ca un părinte, pentru colegii pe care i-a avut tot timpul aproape de inimă, pentru publicul care era entuziasmat de prestația lui în scenă.

Mă mândresc cu faptul că soarta ne-a dăruit multe clipe pe care le-am trăit împreună: când eram studenți; am locuit într-o odaie; în anul 1968 am format

un mic colectiv artistic: Maria Sarabaș, voce; Nicolae Boz, vioară; Mihai Cucicov, acordeon; subsemnatul Constantin Rusnac - la contrabas și extraordinarul Simion Duja – la clarinet.

La Jocurile Olimpice de Iarnă, din 1968, ediția X, de la Grenoble, Franța; fiind rector al conservatorului, l-am invitat mai întâi în calitate de pedagog, apoi ca șef de catedră; impresionat de maniera și măiestria cu care mânuește instrumentul, i-am dedicat o lucrare care se numește „Meditație”, pentru clarinet solo. În timpul când lucram asupra creației, chiar mi-a arătat anumite șmecherii interpretative, pe care ulterior le-am folosit (sonorități duble, triple ș.a.).

Ne luăm rămas bun de la un muzician, artist, un adevărat maestru, un om cu literă mare, cu o inimă în care încăpea o lume. Îi mulțumim din tot sufletul pentru muzica pe care ne-a lăsat-o, pentru faptul că toate cunoștințele pe care le-a avut le-a împrăștiat cu dărnicie elevilor săi care actualmente sunt nume notorii în lumea Muzicii.

Dragă Simion Duja, astăzi, noi, cu toții, colegii, prietenii, elevii tăi dragi, venim cu florile recunoștinței pe care le punem la căpătâi, unde vei dormi somnul de veci ca semn de recunoștință pentru urma pe care ai lăsat-o pe acest pământ. Mereu te vom avea în inimile noastre, dragă artist, dragă maestru, dragă profesor, dragă prieten, dragă Om cu literă mare.

Veșnică să-ți fie amintirea.

(Cuvinte de îndoliere din partea lui Constantin Rusnac, Artist al Poporului, prieten de suflet al regretatului Simion Duja)

ANUNȚ!

Primăria satului Vișoara, raionul Edineț, anunță concurs pentru ocuparea funcției vacante de **director al Casei de creație a copiilor**. Dosarele de participare vor fi depuse la Primăria Vișoara în decurs de 30 zile din data publicării avisului. Informațiile privind condițiile de desfășurare a concursului sunt pe panoul informativ al Primăriei și pe pagina web. Telefon de contact: 0246-42- 3-38; email: primariaviisoaraed@gmail.com

Univers Pedagogic *pro*

Chișinău, MD 2059, str. Doina, nr. 104, et. 2

E-mail: univers2@mail.ru, univers.pedagogic@gmail.com

Tipar: ÎSFEP „Tipografia Centrală”. Tiraj: 469 ex. Comanda nr. 2570.

ECHIPA REDACȚIONALĂ:

REDACȚOR-ȘEF ► Oxana Parașciuc
REDACȚOR PRINCIPAL ► Iulian Bogatu
REPORTER ► Silvia Țurcan
CORECTOR ► Elvira Țăganaș-Pântea
MACHETATOR ► Iurie Babii

Redacția nu corespundează cu autorii, nu recenzează și nu restituie materialele necomandate. Preluarea articolelor și pozelor este posibilă doar cu acordul prealabil al redacției.

INDICE DE ABONARE LA:

„Poșta Moldovei” – PM21741

„Moldpresa Grup” SRL

Abonare online: <https://services.posta.md/abonarea2022#/publication/264>